

UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV HUDEBNÍ VĚDY
OBECNÁ TEORIE A DĚJINY UMĚNÍ A KULTURY

TEZE DISERTAČNÍ PRÁCE

**Hudební život a významné hudební události u pražských křižovníků s červenou hvězdou
v 18. století ve světle listinných pramenů**

**Music life and important music events at Prague Order of the Cross with Red Star in
the 18th century in paper-source background.**

Karel Veverka

Školitel: PhDr. Tomáš Slavický, Ph.D.

2017

1. Úvod

Rytířský řád křižovníků s červenou hvězdou je jediným původně českým církevním řádem založeným v roce 1233 sv. Anežkou Českou. Až na přibližně čtyřicetileté období komunistické nadvlády (1950 až 1989) řád kontinuálně rozvíjí svoji činnost nejen na území Čech, kde má své centrum, ale i v zahraničí. Bezesporně nejvýznamnějším obdobím v historii nejen křižovnického řádu je 18. století, především jeho první polovina (ca do roku 1740). V této době křižovníci vybudovali ze svého pražského střediska, kláštera a kostela sv. Františka, jedno z klíčových kulturních, politických a duchovně-správních center na našem území. Zároveň se snažili o další expanzi i mimo země Koruny české, která vyvrcholila otevřením křižovnického kostela sv. Karla Boromejského ve Vídni v roce 1736.

Cenným zdrojem informací pro výzkum nejen hudební historie křižovnického řádu je listinný fond deponovaný v 1. oddělení Národního archivu v Praze. Ačkoli s prameny z tohoto fondu pracovala v předešlé době celá řada badatelů (Otakar Kamper, P. Jiří Bělohávek O.Cr., Josef Hradec, Jiří Fukač či P. Marek Pučálík O.Cr.) zdaleka jej obsahově nevyčerpali. Nově objevené prameny (diaria, účetní záznamy, korespondence, gratulace k narozeninám a jmeninám křižovnického generála Františka Matyáše Böhmba apod.) umožnily nejen poodhalit každodenní život v pražském středisku křižovnického řádu, ale zprostředkovaly i cennou řadu nových faktografických údajů.

Pramenná základna orientovala výzkum do tří základní oblastí, na oblast personálií, zpracování účetních záznamů a konečně na významné události, které se v souvislosti s hudbou v pražském křižovnickém klášteře a kostelu odehrály.

V přímém kontrastu k událostem v pražském středisku řádu se výzkum v poslední části zaměřil i na lokální hudební provoz na křižovnické faře v městečku Unhošť. Hlavním smyslem je zprostředkovat co nejkomplexnější pohled o významu hudby v kontextu křižovnického řádu nikoli pouze skrze reprezentativní festivity, ale i v rámci každodenního provozu.

2. Pramenná základna

Výzkum se orientoval výhradně na křižovnický fond deponovaný v 1. oddělení Národního archivu v Praze (fond č. 195), v případě Unhoště byly využity prameny ze Státního okresního archivu v Praze [SOA v Praze].

Vzhledem k několikeré necitlivé manipulaci s křižovnickým fondem v letech 1942 a 1950 došlo jednak k promísení jednotlivých složek, jednak k pravděpodobné ztrátě dalších pramenů. Inventář fondu vydaný v roce 1957 nezaručuje spolehlivou orientaci v pramenech, celá řada objevů tak byla učiněna náhodně v rámci kartonů obecně označených jako *varia* či *miscelanea*.

Křižovnický fond v 1. oddělení Národního archivu obsahuje výlučně nenotové rameny, rukopisné i tištěné povahy, různorodé výpovědní hodnoty. S výjimkou smlouvy Josefa Segera s křižovnickým řádem a dvou tištěných libret, konkrétně duchovní kantáty Benedetta Marcella *O d'immensa pietá* a gratulační kantáty *Quatuor Annis Partium* od neznámých autorů, se prameny přímo nevztahují k hudebnímu provozu v pražském křižovnickém konventu v 18. století. Zmínky o hudbě či hudebnících se často objevovaly pouze okrajově a neumožňovaly hlubší rozpracování.

Základní soubor pramenů pro popis širšího dobového kontextu představují záznamy v řádových diáriích. Hudba zde prakticky výlučně figuruje v souvislosti s jednotlivými světskými i náboženskými festivitami, které se odehrály uvnitř křižovnického kláštera i mimo něj. Až na několik výjimek se však o provozovaném repertoáru nedozvídáme prakticky žádné konkrétní informace stejně jako o samotných hudebnících.

Pro problematiku personálií se nejvíce osvědčily gratulace k narozeninám a jmeninám křižovnickému generálovi Františku Matyáši Böhmbovi z let 1742 až 1749. Ty zprostředkovaly doposud neznámá jména převážně chlapeckých zpěváků, z nichž byli mnozí s pomocí databáze RISM A/II identifikováni i jako opisovači. Prameny jsou tedy i důležité pro případnou budoucí katalogizaci křižovnické hudební sbírky v rámci identifikace jednotlivých provenienčních celků.

V otázce personálií byly využity i křižovnické účetní záznamy z 18. století, soupis členů řádové menzy z let 1739 až 1740 a soupis žadatelů o menzu na období 1740 až 1741.

Ve většině případů však tyto prameny (gratulace i soupisy) neumožnily dopátrat se o jednotlivých osobách žádné další informace. V tomto ohledu byl podniknut i průzkum matrik Karlo-Ferdinandovy university, kde sice byla v některých případech nalezena shoda se jmény křižovnických zpěváků a hudebníků, ovšem bez možnosti spolehlivě prokázat, že se skutečně jedná o tutéž osobu. Osobní složky studentů Karlo-Ferdinandovy university, které by mohly zprostředkovat celou řadu důležitých informací, se bohužel ztratily na konci druhé světové války. Podobné prameny nebyly nalezeny ani v křižovnickém listinném fondu.

Jediným pramenem, který skutečně umožnil dopátrat se nových životopisných informací, je dopis někdejšího tachovského starosty Jana Röschenbergera, na jehož základě byl identifikován rok narození křižovnického varhaníka Františka Josefa Dollhopfa a z části rozklíčovány další rodinné vazby.

Díky křižovnickým účetním záznamům z 18. století bylo možné jednak poměrně spolehlivě zrekonstruovat podobu křižovnického hudebního instrumentáře, především v první polovině 18. století, jednak na základě konkrétních faktografických údajů zmapovat výdaje řádu na provoz kůru kostela sv. Františka v Praze v návaznosti na jeho aktuální ekonomickou situaci. Vzhledem k typizovanosti záznamů však nebylo možné prameny využít v souvislosti s identifikací nově pořizovaných kompozic, neboť v tomto ohledu neposkytují žádné konkrétní informace.

Z další pramenů jmenujme především smlouvu křižovnického řádu s Josefem Segerem, dále pak tištěné synopse školní jezuitských her, ve kterých působili vybraní křižovníčtí vokalisté, a taxa stolae z roku 1750, které stanovovaly konkrétní výši poplatků nejen za duchovní služby, ale i hudebníkům.

Pro výzkum hudebního života v Unhošti byly k dispozici především účetní záznamy z druhé poloviny 17. století, soupisy majetku Unhošťské fary z let 1733, 1771, 1776 a 1791.

3. Stav bádání

Rytířský řád křižovníků s červenou hvězdou figuruje mezi nejvýznamnějšími podporovateli tuzemského hudebního života. Tuto pověst si vydobyl jednak pravidelnými produkcemi oratorií, které pořádal v letech 1724 až 1782, jednak vysokou úroveň kůru kostela sv. Františka, kde působila řada vynikajících hudebníků a zpěváků.

V těchto dvou kontextech se křižovníci objevují jak v dobových reflexích hudebního života v Praze,¹ tak v rámci pozdějšího odborného hudebně-historiografického výzkumu, který se po celou řadu let prakticky omezoval na problematiku oratorií. Tyto produkce se pro křižovníky staly postupně až jakýmsi synonymem, ačkoli nebyli v Praze zdaleka jediným řádem, který je uváděl.²

Monumentální sbírka hudebnin, kterou křižovníci postupem let nashromáždili a která se navíc dochovala jako jedna z mála téměř v úplnosti, symbolizuje kulturní rozkvet nejen

---

¹ Charles BURNEY: *Hudební cestopis 18. věku*, Praha 1966, s. 280.

[Anonym]: *Über den Zustand der Musik in Böhmen*, Allgemeine musikalische Zeitung (2) 1800, sl. 518-51.

² Emanuel MELIŠ: *O pěstování oratorní hudby v Čechách v XVIII. století*, Dalibor 6 (1863), č. 1-2, s. 1-2, 9-10.

křížovnického řádu v 18. století, ale také barokní Prahy obecně.³ Právě o hudební sbírku jevíli muzikologové (zejména Otakar Kamper, Emilián Trola, Jiří Fukač) největší zájem, listinnému fondu pak věnovali spíše okrajovou pozornost.⁴ Nenotové prameny, a to i ve vztahu k hudebnímu životu, zpracovali alespoň z části historikové P. Václav Bělohávek O. Cr. a Josef Hradec jednak v podobě dvousvazkových dějin křížovnického řádu, jednak v *Knize památní*, která z jejich dějin do vysoké míry obsahově vychází.⁵

Ani v novodobé historii nedošlo k žádnému zásadnímu prohloubení znalosti hudební historie křížovnického řádu. Domácí i zahraniční badatelé převážně přejímají již známá fakta od výše jmenovaných muzikologů.⁶ Drobnější posun ve výzkumu představuje studie Jiřího Fukače o oratoriu v křížovnickém kostele sv. Františka,⁷ která ovšem z velké části navazuje na jeho diplomovou práci. Dále pak nálezová zpráva Tomáše Slavického týkající se pravděpodobné identifikace skladatele křížovníka Františka Ludvíka Poppeho na restaurovaném obraze z deponitáře farního úřadu v Boroticích.⁸

Ve vztahu k mimopražským křížovnickým kostelům a klášterům, zejména k jejich hudební historii, nejsou známé prakticky žádné informace. Jedinou výjimku v tomto ohledu představuje kostel sv. Karla Boromejského ve Vídni, jehož hudební sbírkou se zabýval rakouský muzikolog Theophil Antonicek⁹, dílčí informace o hudebním provozu ve vídeňské komendě uvádí ve své rigorózní práci i Marek Pučalík¹⁰. Okrajové informace nalezneme i v pojednání Miroslava Krále o historii křížovnické fary v Boroticích. Zmíněno je však pouze okrajově období 19. století. Navíc se v tomto případě jedná o popularizační publikaci, i když s využitím dobových pramenů.¹¹

4. Cíl disertační práce

Cílem disertační práce je zprostředkovat především nová faktografická zjištění nejen o hudební historii Rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou, ale přispět i k dlouhodobému výzkumu hudebního života v Praze v 18. století. V návaznosti na to s pomocí nově objevených pramenů upřesnit nejasnosti či případně i omyly v odborné literatuře, a to nejen ve slovníku Johanna Gottfrieda Dlabacze, ale například i v diplomové práci Jiřího Fukače.

Dalším záměrem pak bylo podat jiný pohled o významu hudby pro křížovníky nikoli pouze skrze produkce oratorií. Prameny v mnoha případech prokázaly, že význam hudby pro

³ Otakar KAMPER: *Hudební Praha v XVIII. věku*, Praha 1936.

⁴ Otakar KAMPER: *Hudební Praha v XVIII. věku*, Praha 1936.

Otakar KAMPER: *Pražský hudební archiv*, in: „Kniha památní na sedmisetleté založení českých křížovníků s červenou hvězdou 1233 – 1933, Praha 1933.

Jiří FUKAČ: *Křížovnický hudební inventář*, diplomová práce Brno 1959.

⁵ Václav BĚLOHLÁVEK, Josef HRADEC: *Dějiny českých křížovníků s červenou hvězdou*, sv. 1, Praha 1930, s. 159.

Václav BĚLOHLÁVEK: *Kniha památní na sedmisetleté založení Českých křížovníků s č. hv. (1233-1933)*, Praha 1933.

⁶ Barbara Ann RENTON: *The musical culture of eighteenth-century Bohemia, with special emph. Perasis on the music inventories of Osek and the Knights of the Cross*, disertační práce, City University of New York 1990.

Robert RAWSON: *Bohemian Baroque, Czech musical culture and style, 1600-1750*, Rochester 2013.

Marek PUČALÍK: *Umělecký mecenát křížovnického velmistra Františka Matouše Böhmba 1722-1750*, disertační práce, Ústav dějin křesťanského umění, Katolická teologická fakulta UK, Praha 2013.

⁷ Jiří FUKAČ: *Die Oratorienaufführungen bei den Prager Kreuzherren mit den roten Stern als Typ lokaler Musikfeste*, in: „SPFFBU, Řada hudebněvědná“, Brno 1994, s. 69-89.

⁸ Tomáš SLAVICKÝ: *Nález portrétu Františka Ludvíka Poppeho (1670-1730)*, Hudební věda XLII (2005), č. 3-4, s. 412-413.

⁹ Theophil ANTONICEK: *Das Musikarchiv der Pfarrkirche St. Karl Borromäus in Wien*, Bd. 1-2, Böhlau in Kommission, Wien 1968.

¹⁰ Marek PUČALÍK: *Řád křížovníků s červenou hvězdou a ikonografický program chrámu sv. Karla Boromejského ve Vídni*, rigorózní práce, Ústav dějin křesťanského umění, Katolická teologická fakulta UK, Praha 2010.

¹¹ Miroslav KRÁL: *Borotická farnost, její historie a současnost*, Římskokatolická farnost Borotice 2003.

řád jako takový nelze přeceňovat. Výdaje na provoz kůru byly ze strany křižovníků dokonce i nižší, než například v případě jezuitského kostela sv. Mikuláše či svatovítské katedrály.

Převážná část informací o hudbě ve vztahu ke křižovníkům se odvíjí od pražského střediska, tedy centra řádu. Z tohoto důvodu byla provedena alespoň dílčí sonda do hudební historie křižovnické fary a kostela sv. Petra a Pavla v městě Unhošť. Vedle nových faktografických údajů z lokální historie Unhošťska se prokázal i značný rozdíl mezi hudebním provozem na unhošťském a pražském kůru, který byl navíc zcela ovlivněn lokálními možnostmi. Zájem křižovnického řádu o hudbu tedy nelze jednoznačně generalizovat.

5. Struktura práce

Disertační práce se skládá z pěti částí (kapitol). První část podrobně popisuje pramennou základnu s důrazem na představení a zhodnocení výpovědní hodnoty jednotlivých pramenů, které byly objeveny v rámci křižovnického listinného fondu. Smyslem je především upozornit badatelskou veřejnost na nově objevené prameny a vzbudit o ně zájem.

Druhá část disertace je věnovaná otázce personálií, kde jsou podrobně rozpracovány jednotlivé aspekty obsazení pražského křižovnického kůru v 18. století v návaznosti na řádovou menzu. Za hlavní výstup lze v tomto ohledu považovat chronologické přehledy nově objevených jmen křižovnických zpěváků a opisovačů hudebnin, především z období první poloviny 18. století.

Samostatně je pojednáno o problematice správného data narození křižovnického varhaníka Františka Josefa Dollhopfa, v návaznosti na to pak o smluvních podmínkách jeho nástupce Josefa Segera, za kterých nastupoval na křižovnický kůr.

Ve třetí části se výzkum podrobně zaměřil na zpracování křižovnických účetních záznamů. Mimo zmapování výdajů na provoz kůru kostela sv. Františka a na výplaty hudebníků v jednotlivých letech byl s pomocí těchto pramenů sestaven přehled hudebních nástrojů vlastněných křižovníky v 18. století. To umožnilo získat představu o podobě křižovnického orchestru a srovnat jeho podobu s dalšími obdobně významnými kůru (sv. Mikuláš, sv. Vít).

Čtvrtá část disertace prezentuje závěry výzkumu hudebního mecenátu hraběte Jana Huberta Hartiga v pražském křižovnickém kostele a konventu v druhé polovině 30. let 18. století, podrobněji se zabývá i libretem gratulační kantáty *Quaturo Anni Partium* a okolnostmi provedení tohoto díla.

Pátá část práce je věnovaná hudebnímu provozu v křižovnickém kostele sv. Petra a Pavla v Unhošti v druhé polovině 17. a v 18. století.

6. Závěry práce

Výzkum křižovnického listinného fondu v prvé řadě zprostředkoval nové, doposud neznámé prameny nejen ve vztahu k hudební historii samotného křižovnického řádu, ale i hudebního života období baroka v Čechách. Nedostupnost řádové hudební sbírky neumožnila konfrontovat nové poznatky s vlastním provozovacím materiálem, ale pouze zprostředkovaně s využitím databáze RISM A/II. V celkovém důsledku však tato okolnost výzkum žádným zásadním způsobem nelimitovala. Některé nové informace, například ve vztahu k opisovačům, mohou být naopak užitečné i při budoucí katalogizaci hudebnin.

Výzkum v mnoha případech narazil i na omezenou výpovědní hodnotu pramenů. Nejvýrazněji se tyto negativní skutečnosti projevíly ve vztahu k personáliím. Tato část byla z časového i pramenného hlediska tou nejnáročnější a přinesla značně rozporuplné výsledky. Situace byla v tomto případě výrazně zkomplikovaná skutečností, že prakticky veškerá křižovnická evidence jak členů křižovnické menzy a špitálu, tak dalších zaměstnanců řádu

(včetně hudebníků), není k nalezení. Ačkoli studium dobových matrik a dalších pramenů přineslo v několika případech zajímavá zjištění, celkově se nepodařilo dosáhnout stanovených cílů.

Stále nejasnou zůstává otázka hudebního vzdělávání v křižovnickém konventu. Vzhledem ke skutečnosti, že se touto činností křižovníci primárně nezabývali, zůstává doposud nejasné, nakolik byla hudební výuka menzistů intenzivní, v jaké podobě probíhala a kdo ji měl na starosti. V tomto ohledu je známé pouze jméno Biaggia Campanariho, někdejšího dvorního pěvce působícího u drážďanského dvora, který od roku 1760 pobýval v Praze a u křižovníků zastával funkci jakéhosi hudebního poradce a učitele zpěvu pravděpodobně až do své smrti v roce 1771.

Zamyslíme-li se nad úrovní hudby v kontextu křižovnického řádu, narazíme na poměrně zásadní rozdíly. Na jedné straně se objevují díla nejvýznamnějších skladatelů té doby, která reprezentovala křižovníky navenek a dodávala jim potřebný lesk a prestiž. Tyto produkce jsou spojeny s významnými řádovými středisky (Praha, Vídeň) a do vysoké míry utvářejí všeobecnou představu o významu hudby pro řád jako takový. Hudební úroveň těchto produkcí rozhodně patřila mezi špičkové, jak alespoň vyplývá z dobových vzpomínek. Ačkoli nemáme ve vztahu k Vídni k dispozici žádné bližší informace, výše částek, které sem křižovníci zasílali z Prahy (viz výše), dokazuje, že rozhodně mohli být najímáni kvalitní instrumentalisté i vokalisté.

Na druhé straně se hudební provoz na venkovských kúrech, jako například v Unhošti, odehrával v mnohem skromnějším duchu. Otázkou zůstává zájem ze strany generalátu i o tyto malé pobočky, zejména v jaké podobě se jim dostávalo potřebné podpory. Co se týče hudebnin, dochovaly se v křižovnickém inventáři mimo Vídeň záznamy pouze o Hradišti sv. Hypolita [*Peltenberg*] a Doksanech [*Doxanam*].

Konfrontace nových objevů se starší literaturou může změnit i celkový pohled na význam hudby pro křižovnický řád, který se ve světle nových pramenů jeví být z části přeceňován. Důvodem je akcentování reprezentačních festivů v centru samotného řádu, navíc v době, kdy pořádání takovýchto hudebních událostí (oratoria aj.) se více či méně všeobecně očekávalo, a to nejen od křižovníků, a kdy je konečně umožňovala i převážně příznivá ekonomická situace řádu. Navíc, jak prokázaly řádové účetní záznamy, neodpovídají tomu ani výdaje, které křižovníci věnovali na hudbu, ani velikost orchestru a sboru, který na kúru sv. Františka působil. Vše navíc nasvědčuje tomu, že zřejmě s výjimkou varhaníka nedosahovala ani měsíční mzda placených hudebníků takové výše, aby pokryla potřebné základní životní výdaje. Ani řádová diara, ani osobní deníky a další prameny neprokázaly ze strany křižovníků větší zájem o hudbu než jako součást významných náboženských a světských oslav v jejich kostele a klášteře. Zda se například někteří samotní členové řádu věnovali společně s menzisty muzicírování ve své volném čase, nebylo doposud nikde zdokumentováno.

V souvislosti s hudební historií křižovnického řádu si je taktéž nutné uvědomit, že na ni stále nahlížíme prakticky výlučně skrze 18. století. Období 19. století a první poloviny 20. století (do roku 1942) není prakticky zmapované, ačkoli dle dostupných informací víme, že i v této době se křižovníci snažili pokračovat ve slavné hudební tradici. Pouze připomeňme, že s pražským křižovnickým kúrem byla spojena celá řada významných osobností tehdejšího hudebního života. Mezi nimi jmenujme například prvního kapelníka Prozatímního divadla Jana Nepomuka Maýra, ředitele pražské varhanické školy Josefa Krejčího, dirigenta opery Národního divadla Mořice Angra či sólistu dvorní opery ve Vídni a později i Národního divadla v Praze Josefa Lva. Hlubší pozornost by si jistě zasloužilo i působení mladého Antonína Dvořáka v křižovnickém kostele sv. Františka během jeho studií na varhanické škole v Praze.¹²

Také v období první republiky se křižovníci snažili o udržení pestrého hudebního provozu v jejich hlavním kostele, zejména v podobě koncertů chrámové hudby. Tyto aktivity

¹² Klaus Döge: *Antonín Dvořák, Život, dílo, dokumenty*, Praha 2013. s. 54.

mapuje sbírka novinových výstřižků a programů dochovaných v křižovnickém listinném fondu.¹³

Ačkoli období 18. století dávalo doposud nejsilnější a nejzajímavější podněty pro výzkum hudebního života, nejen v kontextu křižovnického řádu, rozhodně se pro budoucí výzkum nelze orientovat pouze na něj.

7. Seznam pramenů

- 1. oddělení Národního archívu v Praze, fond č. 195 (Řád křižovníků s červenou hvězdou v Praze 16. – 20. století)
- **Kartóny č.:** 32, 50, 82, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 220, 221, 268, 316, 317, 318, 363, 488, 2310.
- **Knihy č.:** 217, 218, 219
- SOA Kladno, fond Unhošť
- Archiv Pražského hradu – Archiv metropolitní kapituly CXLVII 25, *Acta circa Choralistas et Musicis*.
- **Matriky:**
- SOA Praha, Unhošť 02.
- SOA Praha, Rakovník 03.
- SOA Plzeň, fond č. 1014, Sbíрка matrik západních Čech, Krásno 03.
- SOA Plzeň, fond č. 1014, Sbíрка matrik západních Čech, Rokycany 03.
- SOA Plzeň, fond č. 1014, Sbíрка matrik západních Čech, Horní Slavkov 18.
- SOA Plzeň, fond č. 1014, Sbíрка matrik západních Čech, Tachov 02.
- SOA Plzeň, fond č. 1014, Sbíрка matrik západních Čech, Tachov 07.
- SOA Plzeň, fond č. 1014, Sbíрка matrik západních Čech, Tachov 05.
- Knihovna Národního muzea, sig. VI A 4, Matrika bakalářů filosofické fakulty Karlovy univerzity v Praze 1724 1760.
- České muzeum hudby, Pozůstalost dr. Emiliána Troldy.
- Národní knihovna v Praze, studovna ORST, sig. 51 A 14
- Národní knihovna v Praze, studovna ORST, sig. 51 A 19

---

¹³ NA, ŘK, fond č. 195, karton č. 2310.

- Královská kanonie premonstrátů na Strahově, sig. DJ III 3, *Annales Strahoviensis, tomus II. (1670-1681)*.

8. Seznam literatury

- [Anonym]: *Über den Zustand der Musik in Böhmen*, Allgemeine musikalische Zeitung (2) 1800.
- Adolf ADAM: *Liturgický rok, historický vývoj a současné praxe*, Vyšehrad 1998.
- Theophil ANTONICEK: *Das Musikarchiv der Pfarrkirche St. Karl Borromäus in Wien*, Bd. 1-2, Böhlau in Kommission, Wien 1968.
- Vít ASCHENBRENNER, *Hudebně-liturgický provoz jezuitské koleje v Klatovech v 18. století*, Západočeská univerzita v Plzni 2011.
- Václav BĚLOHLÁVEK: *Tichý veliký člověk. J. Ig. Pospíchal) Listy z temna*, in: *Od Karlova mostu 1 (1928)*, č. 2.
- Václav BĚLOHLÁVEK: *Jak bylo u nás 1741-1742?*, in: „*Od Karlova mostu*“ Zprávy řádu Křižovníků s červenou hvězdou, Václav Bělohávek (ed.), roč. III (1930), č. 4, Praha 1930.
- Václav BĚLOHLÁVEK: *Kniha památní na sedmisetleté založení Českých křižovníků s č. hv. (1233-1933)*, Praha 1933.
- Václav BĚLOHLÁVEK, Josef HRADEC: *Dějiny českých křižovníků s červenou hvězdou*, sv. 1, 2, Praha 1930.
- František BENDA, Jaroslav ČELEDA (překl.): *Vlastní životopis Františka Bendy*, Praha 1939.
- Jiří BERKOVEC: *Musicalia v pražském periodickém tisku 18. století*, Praha, 1989.
- Jiří BERKOVEC: *Josef Ferdinand Norbert Seger a jeho škola*, Hudební věda 32 (1995), č. 3.
- Marco BIZZARINIA: *Marcello Benedetto*, in: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*, Personenteil 11, Bärenreiter Kassel-Basel-London-New York-Prag-Metzler-Weimar 2004.
- Kateřina BOBKOVÁ-VALENTOVÁ: *Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia*, Praha 2006
- Charles BURNEY: *Hudební cestopis 18. věku*, Praha 1966.
- Gracián ČERNUŠÁK: *Josef Antonín Sehling*, in: *Československý hudební slovník osob a institucí*, sv. 2, Praha 1965.
- Ivana ČORNEJOVÁ, Anna FECHTNEROVÁ: *Životopisný slovník pražské univerzity; filozofická a teologická fakulta*, Universita Karlova, Praha 1986.
- Johann Gottfried DLABACŽ: *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien*, Bd. 1-3, Prag 1815.
- Klaus DÖGE: *Antonín Dvořák, Život, dílo, dokumenty*, Praha 2013.
- Robert EITNER: *Dollhopf, Joseph*, in: *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon der Musiker und Musikgelehrten*, Bd. 3, Leipzig 1900.
- ETH [Elisabeth Th. HILSCHER]: *Angstenberger, Michael*, in: *Oesterreichisches Musiklexikon*, Band 1, Wien 2002.
- František Václav FELÍŘ: *Letopis 1723-1756*, Praha 2011.
- Michaela FREEMANOVÁ, *Hudební sbírky milosrdných bratří v českých zemích*, disertační práce FF UK, Praha 2013.
- Jiří FUKAČ: *Křižovnický hudební inventář*, diplomová práce Brno 1959.
- Jiří FUKAČ: *Die Oratorienaufführungen bei den Prager Kreuzherren mit den roten Stern als Typ lokaler Musikfeste*, in: „*SPFFBU, Řada hudebněvědná*“, Brno 1994.

- Ernst Ludwig GERBER: *Dolhopf (Joseph)*, in: Historisch-Biographisches Lexikon der Tonkünstler, Bd. 1, Leipzig 1790.
- Martin Horyna: *Vícehlasá hudba v Čechách v 15. a 16. století a její interpreti*, Hudební věda XLIII (2006), č. 2.
- Dietmar von HUEBNER: *Jesuiten*, in: Musik in Geschichte und Gegenwart, Sachteil 4, Kassel etc. 1996.
- Tomáš Baltazar JANOVKA, *Klíč k pokladu velikého umění hudebního*, KLP, Praha 2006.
- Otakar KAMPER: *Hudební Praha XVIII. věku*, Praha 1936.
- Václav KAPSA: *Hudebníci hraběte Morzina*, Praha 2010.
- Václav KAPSA - Claire MADL: *Weiss, the Hartigs and the Prague Music Academy: Research into the „profound silence“ left by a „pope of music“*, Journal of the Lute Society of America XXXIII (2004).
- Václav KAPSA – Jana PERUTKOVÁ – Jana SPÁČILOVÁ: *Some Remarks on the Relationship of Bohemian Aristocracy to Italian Music at the Time of Pergolei*, in: Claudio Bacciagaluppi, Hans-Günter Ottenberg, Luca Zopelli (ed.), *Studi Pergolesiani* sv. 8, Bern 2012.
- Kolektiv III. oddělení: *Řád křižovníků s červenou hvězdou v Praze 16. – 20. století*, inventář, Praha 1958.
- Karel KONRÁD: *Dějiny posvátného zpěvu staročeského od XV. věku do zrušení literátských bratrstev*, část I, Praha 1893.
- Jan KOUBA – Jaroslav BUŽGA – Eva MIKANOVÁ – Tomislav VOLEK: *Průvodce po pramenech k dějinám hudby. Fondy a sbírky uložené v Čechách*. Praha: Academia 1969. (Praha – Státní ústřední archiv – Řádové archivy – Křižovníci s červenou hvězdou) Tomislav Volek, XI. 1968.
- Miroslav KRÁL: *Borotická farnost, její historie a současnost*, Římskokatolická farnost Borotice 2003.
- Adolf Ludvík KREJČÍK, Eduard ŠEBESTA: *Popis obyvatelstva Hlavního města Prahy z roku 1770. I. Staré město*, Praha 1933.
- Vladimír MAŇAS: *Hudební aktivity náboženských korporací na Moravě v raném novověku*, disertační práce, Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Brno 2008.
- František MELICHAR: *Monografie města Unhoště*, Praha 1888.
- Emanuel MELIŠ: *O pěstování oratorní hudby v Čechách v XVIII. století*, Dalibor 6 (1863), č. 1-2.
- Hermann MENDEL: *Dolhopf Joseph*, in: Musikalisches Conversations-Lexikon, Bd. 3, Berlín 1873.
- František Antonín MÍČA: *Čtyři živlové (Die vier Elemente)*, ed. Hanuš Krupka, Praha 1960.
- Vladimír NĚMEC: *Pražské varhany*, Praha 1944.
- Paul NETTL: *Akten zur Geschichte und Organisation der Prager Kirchenmusik im 18. Jahrhundert*, Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen 67 (1929), č. 3-4
- Vladimír NOVÁK: *Fama Sancta aneb Dostaveníčko pražských hudebníků*, in: *Bohemia Jesuitica 1556-2006*, sv. 2, Praha 2010.
- Antonín PODLAHA: *Posvátná místa Království Českého*, řada první (Arcidiecéze Pražská), díl VII (Vikariát Slánský), Praha 1913.
- Antonín PODLAHA: *Catalogus collectionis operum artis musicae*, Praha 1926.
- Michael PRAETORIUS, *Syntagma musicum II. Teil, De Organographia*, Wolfenbüttel 1619.

- Marek PUČALÍK: *Řád křižovníků s červenou hvězdou a ikonografický program chrámu sv. Karla Boromejského ve Vídni*, rigorózní práce, Ústav dějin křesťanského umění, Katolická teologická fakulta UK, Praha 2010.
- Marek PUČALÍK: *Umělecký mecenát křižovnického velmistra Františka Matouše Böhmba 1722-1750*, disertační práce, Ústav dějin křesťanského umění, Katolická teologická fakulta University Karlovy v Praze, Praha 2013.
- Jan RACEK, *Česká hudba, Od nejstarších dob do počátku 19. století*, Praha 1958.
- Robert RAWSON: *Bohemian Baroque, Czech musical culture and style, 1600-1750*, Rochester 2013.
- Barbara Ann RENTON: *The musical culture of eighteenth-century Bohemia, with special emphasis on the music inventories of Osek and the Knights of the Cross*, disertační práce, City University of New York 1990.
- Joseph Anton von RIEGGER: *Materialen zur alten und neuen Statistik von Böhmen*, Prag, Leipzig 1788.
- Jiří SEHNAL: *Obsazení v chrámové hudbě na Moravě v 17. a 18. století na Moravě*, Hudební věda VIII (1971), č. 3.
- Jiří SEHNAL: *Trubači a hra na přirozenou trompetu na Moravě v 17. a 18. století*, Časopis moravského muzea LXXIII (1988), č. 1-2.
- Jiří SEHNAL: *Pobělohorská doba (1620-1740)*, in: Kolektiv autorů, *Hudba v českých dějinách, od středověku do nové doby*, Praha 1989.
- Vera SCHAUER – Hans Michael SCHINDLER: *Rok se svatými*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 1994.
- Tomáš SLAVICKÝ, *Bohemikální prameny k životu a dílu Jan Zacha (1713-1773)*, disertační práce FF UK, Praha 2001.
- Tomáš SLAVICKÝ: *Nález portrétu Františka Ludvíka Poppeho (1670-1730)*, Hudební věda XLII (2005), č. 3-4.
- Jaroslav SMOLKA: *Jan Dismas Zelenka*, Akademie múzických umění v Praze 2006.
- Janice B. STOCKIGHT: *Jan Dismas Zelenka, A Bohemian Musician at the Court of Dresden*, Oxford 2000.
- Martina ŠÁROVCOVÁ: *Rébus Unhošťského rorátníku. K provenienci, objednavatelům a dataci iluminovaného hudebního pramene z počátku 17. století*, Umění LVIII (2010).
- Zdeněk ŠESTÁK: *Kopřiva, Wenzel Johann*, in: *Musik in Geschichte und Gegenwart, Personenteil 10*, Kassel etc. 2003.
- Emilián TROLDA: *Sto roků pod patronátem staroměstským*, Hudební revue XI (1918), č. 8 a 9.
- Aleš VALENTA, *Lesk a bída barokní aristokracie*, Bohumír NĚMEC-VEDUTA 2011.
- Karel VEVERKA: *Mešní tvorba Antonia Caldary v Praze*, diplomová práce FF UK, Praha 2011.
- Jana VOJTĚŠKOVÁ, *Chrámové dílo Jana Dismase Zelenky v českých archívech*, disertační práce FF UK, Praha 1992.
- Tomislav VOLEK: *Pražské muzikantské cechy, měšťtí hudebníci a trubači v druhé polovině 18. století*, Miscelanea Musicologica VI (1958).
- Johann Gottfried WALTER, *Musicalisches Lexicon oder Musicalische Bibliothec*, Leipzig, 1732, Bärenreiter Kassel etc. 2001.
- Undine WAGNER: *Görbig, Johann Anton Thaddeus*, in: *Musik in Geschichte und Gegenwart, Personenteil 7*, Kassel etc. 2002.